

Műhely



Tehetség – zene – olvasás

Konferencia a tehetséggondozás és a képességfejlesztés összefüggéseiről

NAGY Attila

*„A kreatív tehetség nemcsak az egyéni élet, hanem az egész társadalom, sőt az egész evolúció mozgatója is.”
Csíkszentmihályi Mihály*

A lassan negyedszázada (1991) szerveződött *Magyar Olvasástársaság* (HunRA), dokumentumokban visszakereshetően két fő célt tűzött toborzó zászlajára. Elsőként az írásbeliség fejlesztésére irányuló jövőbeni munkáját kizárólag interdiszciplináris, gondolkodási, kutatási módszerekkel tartotta sikeresen kivitelezhetőnek az alapítók 64 fős gyülekezete. A pedagógusok, könyvtárosok és kutatók mellett a szociológusok, pszichológusok, gyógypedagógusok, logopédusok, kiadók, szerkesztők, nyelvészek szempont- és ismeretrendszerét, elméleti és gyakorlati módszereit, érdeklődésük, céljaik figyelemmel

kísérését, együttműködési készségük ismételt megtapasztalását máig kihagyhatatlannak tartjuk konferenciáink megszervezése, kiadványaink összeállítása közben. Második célunk a korábbi „szocialista ketrec” széthullásából származó kedvező hátszél kihasználása volt, nyomban bekapcsolódtunk a globális méretű szakmai eszmecserebe, hiszen a Magyar Olvasástársaság eleve a Nemzetközi Olvasástársaság (International Reading Association) nemzeti tagszervezeteként lépett színre.

Miért is érdemes erre a két szempontra emlékeztetni a címben jelzett témájú, debreceni kon-

ferencia összefoglaló „helyzetjelentésében”? A választ a nemzetközi összehasonlító kutatások alapján adhatjuk meg. Hazánk 1996 óta az OECD országok szervezetének tagja, 2000-től kezdődően háromévente az előre eltervezett nemzetközi együttműködés keretében (most éppen 2015 tavaszán), nálunk is begyűjtik, felveszik a mindenkori PISA-jelentések elkészítéséhez szükséges kutatási alapadatokat. A legutóbbi, 2012-es eredmények értékelése után meg kellett állapítanunk, hogy a magyar adatok 2009 utáni, általános romló tendenciája bizony a kiemelkedően teljesítők, a tehetségesek körében is kimutatható. (A csupán hazai kutatások eredményeiből ez nem ilyen egyértelmű.) A társadalmi méretű önismeret aktualizálása pedig köznevelési rendszerünk számára ugyancsak szakpolitikai és egyúttal stratégiai feladat marad a jövőben is. Megítélésünk szerint a tehetséges diákok olvasásfejlesztéséről érdemes a személyiséglélektan, a szociálpszichológia, a szociológia vagy akár a neveléslélektan fogalomrendszere tükrében a tudományközi szemléletmód alapján érdemi vitát, párbeszédet megtervezni, lefolytatni, következtetéseket levonni. Ehhez kerestünk és találtunk szövetségeket.

A Magyar Olvasástársaság kezdeményezésére a Debreceni Egyetem Gyermekevelési és Felnőttképzési Kara, valamint Humántudományi Doktori Iskolája, továbbá a városban működő Kodály Zoltán Zeneművészeti Szakközépiskola és Zeneiskola Debrecenben (2015. április 11-én) sűrített programmal (összesen 40 előadással) konferenciát szerveztünk, amelynek a címben jelzett kulcsfogalmak, a tehetséggondozás komplexitást követelő szemléletmódja mellett a kutatás és a gyakorlat termékeny párbeszéde állt középpontjában.

Az elhangzottak sűrített, rövidre fogott bemutatása előtt szabadkoznom kell. Bevallottan igazságtalannak kell lennem. Az előre elkészített, a konferencia résztvevői között kiosztott programfüzetünk 8 teljes A/4-es oldal töltött meg, amelyben 500 karakter állt a szerzők rendelkezésére, hogy mondandójukat összefoglalhassák. Minden érdeklődő figyelmét nyomatékkal felhívjuk a digitális források kiegészítő, az információéhséget csökkentő használatára! A Magyar Olva-

sástársaság honlapjának (www.hunra.hu) egyik legstabilabb menüpontja a „Konferenciák”, ahol a Debrecen városnévre kattintva az említett „A konferencia teljes programja” című tájékoztató tartalma jelenik meg. (Természetesen sokkal mélyebb, gazdagabb információra bukkannak mindazok, akik a keresőmezőbe az előadó közismert tudósok, kutatók, egyetemi oktatók, gyakrabban publikáló kollégák nevét gépelik majd be.)

Reggel, a plenáris előadásokat megelőzően felcsendülő, Kodály zoborvidéki gyűjtésének lélekmozdító énekszava, a hat fős leány gyermekkar (karnagy *Sáriné Szébenyi Judit*), tolmácsolásában a szó legmélyebb értelmében is megadta az előttünk álló nap alaphangját, a résztvevők beállítódását a legégetőbb tennivalók felelősségteljes átgondolásához. *Balogh László* professzor (Debreceni Egyetem) a Magyar Tehetséggondozó Társaság elnöke nyitó előadása minden tekintetben lebilincselően érdekes volt, hiszen „*A tehetséggondozás kritikus pontjai*” kikerülhetetlenül felmerültek – idézetek, direkt és indirekt utalások, hivatkozások formájában – a következő előadások szinte mindegyikében. A professzor úr életműve megkerülhetetlen gyűjtőpont mindazok számára, akik manapság a tehetség kérdéskörével akár elméletileg, akár gyakorlatilag komolyan kívánnak foglalkozni. A terjedelmi korlátok miatt itt nem tehetünk mást, csupán felvillantjuk a kritikus pontok (azonosítás, differenciált fejlesztés, gyorsítás, gazdagítás, új szerepek a fejlesztésben, együttműködés a családdal, hatásvizsgálat) és a helyszínek kulcsszavait (család, iskola, kortárs-csoport). *Bagdy Emőke* professzor asszony (Károli Gáspár Református Egyetem) „*A tehetség kibontakozása*” címmel elhangzott előadásából magam akkor és most, az egy hónappal későbbi jelenből visszatekintve egyaránt a motiváció központi jelentőségét tartom ezen a helyen is elsőrendűen kiemelendőnek. Egyetlen példával hadd tegyem tárgyszerűvé állásfoglalásomat. A hivatkozott kutatás adatai szerint a félreérthetetlenül tehetségesnek ítélt diákok jó harmadánál az alacsony szintű motiváció hátterét kutatva a családi környezet érdektelenségét azonosították. Ki adjon a gyerek, a diák számára élethosszig tartó ösztönzést, bátorítást, ha nem a szülők és

a pedagógusok együttműködő érdekszövetsége? Mindannyian jól tudjuk a tehetség csupán könnyen megtörhető lehetőség, amelynek reális megjelenése, sikeres kibontakozása számos jó-akarátú, bátorító, támogató gesztus folyamatos érzékeléséhez kötődik.

„Fenyegetés vagy kihívás?” – hangzott *Fülöp Márta* professzor asszony (MTA Pszichológiai Intézet, ELTE) előadásának címe, amelynek hallgatása idején a diákok teljesítmények előtti feszültsége, szorongások, félelmek debilizáló, lebutító vagy facilitáló, serkentő hatásáról töprengtünk közösen. Sokunkban a cím meghallása, elolvasása után nyomban felmerült a tágabb szociális térben megjelenő reakciók sokfélesége. Milyen gyakran vált ki mosolyt, nevetést, „közröhejt” az osztálytársak csoportjában a kivételesen tehetséges tanuló szokatlan, eredeti válasza, szóhasználata, beszédmódja? Hogyan lesz a sokoldalúan tehetséges, gyakran kiemelt szerepet játszó diák lassanként a többség számára a gúny és/vagy az irigység tárgya? Netán még bűnbak is? Vagy – váltunk nézőpontot – mi is történhet „*abban a nem létező, csak elképzelt szituációban*”, amikor a pedagógusban kifejezett riadalmat, rémületet kelt diákja speciális tudásának, tehetségének mélysége, tágassága? „*Ő ebben a csatában kizárólag csak vesztes lehet!*”

Hámori József akadémikus, egyetemi tanár (SOTE) egyebek mellett, az emberi beszéd kialakulásának fiziológiai előfeltételeiről, az agyi reprezentáció helyének felfedezéséről, az írásbeliség kultúrtörténetéről szólva keltett nagy figyelmet. Véleménye szerint a muzikalitás és a kreativitás közötti összefüggés nem csupán a komponálás vagy az aktív zenélés közben érhető tetten, de a zene hallgatása, élvezete is növeli a képzelőerőt, az általános alkotókészséget, erősíti az absztrakt gondolkodást. Végül két mozzanat. Egyrészt az éneket és az olvasást egyaránt két agyféltekés, tehát a verbalitás, a racionalitás mellett az érzelmeket, a fantáziaképeket, az intuíciót, a kreativitást mozgósító, a személyiség egészét érintő, jelentős hatást okozó, érzelmi pecsétellátott emléknymot hagyó tevékenységként jellemezte. (Gondoljunk a 2015-ös év elején látott „Virtuózok” című televíziós műsorban szereplő, prózában súlyosan dadogó,

majd folyamatosan felszabadultan, bátran éneklő fiatalember „csodájára”!) Másrészt kissé elszakadva a „PISA-korosztály” talán már túl gyakran emlegetett problematikájától, az időskori olvasást a szellemi tréning egyik legjobb gyakorlóterepeinek, a leépülés hatékony ellenszerének, késleltetőjének minősítette.

Duffek Mihály zongoraművész, egyetemi tanár (Debreceni Egyetem) a zenei tehetség „könynyed” felismerését állította szembe a döntés szavakba öntésének nehézségeivel „*A megfoghatatlan megfogható*” című eszmefuttatásában. Záróakkordként *P. Stébel Ildikó*, a Kodály Zoltán Zeneművészeti Szakközépiskola könyvtárvezetője a debreceni zeneoktatás múltjának rövid bemutatásával, kiemelten az 1957 tavaszán – a forradalom vérbefojtását követő hónapokban – Kodály Zoltán nevének jelentőségteljes felvételére emlékeztetve nyitotta ki előttünk a „maradandóság városának” kapuját.

Eddig összesen hat előadásról tudósítottam, a most következő bekezdésekben a további 34-ről kellene elvileg rövid híradással, reflexiókkal szolgálnom. Ez nyilvánvalóan lehetetlen, tehát marad a szubjektív, szükségképpen szigorú önkorlátozás.

A délutáni két és fél órás időszakban párhuzamosan négy szekcióban zajlottak az események. Az óvodáskorúakkal foglalkozó csoport munkáját megelőzően az Oktatáskutató és Fejlesztő Intézet három munkatársa kért szót s közülük kiemelkedően érdekesnek ítéltük *Pásztor Csörgei Andrea* előadását, amelyben a Károli Gáspár Református Egyetemen elindított két féléves, a kortárs gyermek és ifjúsági irodalom népszerűsítését célzó továbbképzés céljait és tartalmát ismertette. A témában kevésbé járatos kollégák számára fontos megemlítenünk, hogy számos pedagógusképző intézményben lehet/lehetett tanítói, tanári oklevelet szerezni az említett tematika, tantárgy felvétele, tartalmának megismerése nélkül.

A csecsemők és óvodáskorúak ilyen irányú fejlesztő tevékenységét célzó tevékenység egyik példás kezdeményezését ismerhettük meg a *Béres Judit* és *Villányi Rózsa* szerzőpáros előadásából. A Pécssett működő Csorba Győző Könyvtár az elmúlt években két nagyszerű kiadvánnyal

váltott ki figyelmet a tágabb szakmai körökben. Az „*Olvasásra születtem!*” című füzet, a 0–3 éves korosztály szüleinek szóló kiadvány részben direkt módon a szülőknek szól a beszéd, a rigmusok, az énekek, a mondókák, a mesék már születés előtti, majd utáni folyamatos használatának jelentőségéről, ezt követően a legkisebeknek szánt művek tengeréből a legjobbakat, legértékesebbeket kívánja tartalmi, kritikai ismertetésekkel a szülők számára vonzóvá tenni. Külön akciót szerveztek annak érdekében, hogy a jelzett kiadvány az egészségügy legilletékesebb, leginkább érintett szereplőjéhez is eljuthasson. A 3–6 éveseket, pontosabban szüleik érdeklődését, tájékozottságát kívánja szolgálni a hasonló kettős célú „*Olvas nekem!*” című kiadvány. (Sejtésünk szerint ezek a füzetek mind a pedagógusok, mind a könyvtárosok képzését, továbbképzését célzó kurzusok jól használható eszközei is lehetnek, lehetnének.)

A másik kihagyhatatlanul jelentős előadást *Szinger Veronika* a Kecskeméti Főiskola tanára, a szekció vezetője mondta el az „*Olvas gyermekeidnek, gyermekeiddel!*” című főiskolai programjuk részleteit bemutatva. Szavai szerint könyvtári környezetben, szövegek játékos feldolgozásán keresztül irodalmi-esztétikai élményeket, „kalandokat” kínálnak az óvodások közvetett módon a szülők számára, amelyek segítségével pozitív attitűdök alakulnak ki a mesék, a történetek, az olvasás, az irodalom, végső soron a könyvek világával kapcsolatban. A jelzett program, illetve annak felső tagozatos és főiskolai variációja már négy éve létezik, ezért szó esett még a tapasztalatokról, az eddig megfigyelt hatáselemekről is.

Az alsó tagozat szekció vezetője *Péterfi Rita* a Pest Megyei Könyvtár helyettes igazgatója volt, akinek bizonyára feltűnt, hogy ebbe a csoportba hárman is érkeztek Pécsről előadóként: *Kutnyánszky Nikoletta* szülő, *Nyíró Gizella* könyvtárostánár és *Oszoli Dénesné* tanítónő. (Ezen a rendkívül gazdag kulturális hagyományokkal rendelkező megyeszékhelyen még nem szervezett regionális konferenciát a Magyar Olvasástársaság. Ezt a megbocsáthatatlan hibát, a kölcsönös érdekek miatt korrigálnunk kell a közeli jövőben.)

A szekció egyik legvonzóbb előadásának szerzői – *Hollanada Andrea* és *Balázs Orsolya* – Sepsiszentgyörgyről, pontosabban a Bod Péter Megyei Könyvtárból érkeztek, hogy a gyermekek olvasásfejlesztését, tehetséggondozását szolgáló akcióikból néhányat megemlítve, egyet részletesebben bemutatva, utánzásra, továbbfejlesztésre méltó munkájukkal gazdagítsák a hazai könyvtáros- és pedagógustársadalom eszköztárát. Kihagyhatatlanul, ismételten említenünk kell a „*Könyvkelengye*” program maradandó gesztusát. Évek óta minden a városban született cigány, román és magyar gyerek egyaránt kap egy-egy könyvet „megérkezésének” örömére, amelyet természetesen a szülők vesznek át, remélhetőleg hatékony figyelmeztetésként, milyen átháríthatatlanul fontos felelősséget hordoznak gyermekük nevelését illetően. A kisiskolásoknak szervezett *Csodalámpa Olvasóklub* célja, hogy értékes gyerekirodalmi alkotások olvasása és feldolgozása, illetve a kézműves tevékenységek, valamint a játék révén a gyermekeknek felmutassa az olvasás és az alkotás termékeny kölcsönhatását.

A fentiek és a korábban említett ugyancsak pécsi kezdeményezések (Olvasásra születtem! Olvas nekem!) folytatásaként is értesülhettünk a Péterfi Rita által elmondottakból, hogy miről és hogyan szokott ő könyvtárosként, szociológusként a szülőkkel, nagyszülőkkel, pedagógusokkal szót váltani a „*Szülői értekezlet az olvasásról*” címmel rendezett interaktív előadásain, beszélgetésein. Hogyan is tudatosítja a hallgatóságban, miszerint az olvasás megtanítása, megszerettetése nem az első osztályos olvasókönyv kézbevitelével, hanem sokkalta korábban, a megszületés perceiben, a szeretetteljes anyai beszéd sokszínűségével, jól tagolt, szépen artikulált, ismétlődő szavaival, énekeivel, mondókáival kezdődik. Majd a fejből mondott saját és népmeséssel folytatódik. Végül a könyvtárba is „megérkezik” a hallgatóság, ahol megismerkedhetnek az egyes korcsoportok kedvenc szerzőivel, az alkalmi kiállításokkal, rendezvényekkel, az óvodai, valamint iskolai csoportok számára készült ajánló listák sorával.

Elfogultságom, elkötelezettségem megvallását követően írhatom csupán, hogy a legtöbb pub-

likálásra is méltó előadás feltehetően a középiskolai szekcióban hangozott el, melynek vezetője *Pusztai Gabriella* a Debreceni Egyetem Humántudományi Doktori Iskola vezetője volt. „*Nem az énekes szüli a dalt:/ a dal szüli énekesét./Lobbanj föl, új dal, te mindenható! /Szülj engem újra, te csodaszép!*” – énekelte indításként *Dinnyés József* „daltulajdonos” Babits Mihály megrendítő, halál-közeli élményt idéző sorait. Az énekelt vers egyik legnagyobb hazai, közel ötven év óta szolgáló apostola hozta testközelbe az élményt. Mennyivel hatásosabb lehetne irodalomtanításunk, ha a vers visszatalálhatna ősi énekelt formájához, ahol a dallam és a ritmus együttes ereje hordozza, tartja emlékezetbe a szöveget, okoz lúdbőrt teremtő érzelmeket első hallásra a költő életrajzának, életművének, betegségének ismerete nélkül! Hogyan lehetne eredményesebben megszerettetni a verset, a lírát, felszabadítani a mindünkben lappangva létező költőt, dalszerzőt? Itt vannak a tanárok: *Dinnyés József* és *Kalács Tamás* és *Sebestény Péter*! Segítenek, csak sokkal jobban kellene figyelniük rájuk, ténylegesen tanulunk tőlük.*

Sóron Ildikó (FSZEK) a biblioterápiás módszerként ismert eljárással, a műélményt követő beszélgetések sorával segített hátrányos helyzetű 15-16 éves szakközépiskolás fiúknak iskolaváltással, kollégiumi beköltözéssel terhelt időszakában a beilleszkedési nehézségek leküzdésében, önértékelésük megerősítésében, szövegértési és kommunikációs készségeik fejlesztésében.

Hasonló módszerrel dolgozott *Pallósiné Toldi Márta* a szombathelyi Berzsenyi Dániel Könyvtár nyugalmazott igazgatója, amikor a városban működő Műszaki Szakképző Iskola diákjaival egy 8+1 alkalomból álló olvasó-beszélgető sorozat összeállítására vállalkozott munkatársaival együtt. A sorozatos találkozások célja a szövegértés, a szociális és érzelmi intelligencia, a kommunikáció, valamint a szövegalkotási készségek fejlesztése volt. A családi történetek felől indulva, a régi újságokon keresztül, a blogok,

majd hírportálok figyelmes olvasása, az adott szövegek jellemzőinek rögzítése, értelmezése volt az első feladat. Csak ezt követően kerültek eléjük *Tar Sándor*, *Szabó T. Anna*, *Weöres Sándor*, *Tóth Krisztina*, *Orbán Ottó*, *Csokonai Lili* alias *Esterházy Péter* egészen más minőségű „szövegei”, műalkotásai ugyancsak az együttes értelmezés igényével. Ebben a nyilvánvalóan hátrányos helyzetű közegben feltehetően az iskolában megszokott légkörtől eltérő attitűd aratta a legnagyobb sikert, ti. „*itt nem volt rossz válasz*”. „*Máshogy látok dolgokat.*” „*Bátrabban beszélek.*” „*Kíváncsi lettem mások nézeteire.*” – írták, mondták csillogó szemmel búcsúzóul a szakképzős tanulók.

Pletl Rita (Marosvásárhely, Sapientia Egyetem) drámai helyzetjelentést hozott elénk. Megállapításai szerint Romániában a 2006-os PISA-vizsgálatban 4983 román (97,1%) és 147 magyar (2,9%) alkotta az országos reprezentatív mintát, de a 2009-es mintában már nem szerepeltek magyar diákok. Márpedig egyértelmű, hogy a gondosan megtervezett kutatási adatok, a szigorú kritériumoknak megfelelő ismételt mérések nélkül nem lehet megfogalmazni a reális helyzetjelentést, az esetleges változási tendenciák irányait, a pontos diagnózist, ennek hiányában pedig a szakpolitikai döntések, a korrekciós javaslatok sem állhatnak szilárd talajon. Marad az elszánt összefogás a saját kutatócsoport megszervezésére, az adatok begyűjtésére, majd azok korrekt értelmezésére, korrekciós javaslatok megfogalmazására.

Konferenciánk egyik legnagyobb hatású szekciós előadását („Komplex 3 + T”) minden kétséget kizáróan *Orbán Sándor* négy danos karate mester, testnevelő tanár és osztályfőnök úr tartotta a Budapesti Neumann János Számítástechnikai Szakközépiskolából. „*A program a sport, a művészetek (kézzel írott novellák, egyvonalas rajzok, zenélés, szavalás), valamint a kutatás három pilléréen nyugszik és az agy két féltekéjének összehangolt működését kívánja elősegíteni. A sportmozgásokkal, a neurológiai harmóniát, a*

* Dinnyés József életműve immár DVD-en elérhető, 300 költő 1400 költeményével könyvtárakban, iskolákban használható segítség a versek, a költők bemutatásához.

művészetek bevonásával az értelem és érzelem területét, a sporttudomány terén végzett vizsgálatokkal, kutatásokkal pedig a rendszerben való gondolkodás képességét fejleszti. A tudatosság (T) elvének alkalmazása nagymértékben növeli a tanulók motiváltságát és ezen keresztül az oktatás hatékonyságát” – mondja Orbán Sándor. Tanítványai nem csupán a tanulmányi és szavalóversenyeken, a Kutató Diákok Országos Szövetségében tűnnek fel a legjobbak között, de a karate világcupa küzdelmek során is érmes helyezéseket szereznek. Véleménye szerint egyrészt a karate nagyban hasonlít a sakkhhoz, mert stratégiai jellegű gondolkodást igényel, másrészt a művészeti oktatás egyértelműen a jobb, míg a sport a bal agyféltekét stimuláló aktivitás. Köztudottan akkor tudunk leghatékonyabbak, „egészségesek” lenni, ha az adott tevékenységben mindkét agyféltekénk segít, személyiségünk egésze aktiválódik. Osztályfőnöki óráit rendre az iskolai könyvtárban tartja. Kulturálisan domináns pedagógusi személyisége, sokoldalúan inspiráló munkássága teljes joggal országos figyelmet és elismerést érdemel. (A további részletek iránt érdeklődőknek ajánljuk a *Köznevelés* 2015. februári számát.)

A pedagógus- és könyvtárosképzéssel foglalkozó szekció vezetője *Maticsák Sándor* a Debreceni Egyetem Tanárképzési Központ igazgatója volt, akinek bizony nagy türelméről, bölcsességről, de egyúttal határozottságáról ugyancsak egyértelmű tapasztalatokat szerezhetek az adott csoportban lévők. Különös tekintettel a régi barátunk, kollégánk *Oláh Anna* (Bp. Ferencvárosi Önkormányzat kisebbségi referense) rendkívül fontos, a cigánygyerekek nyelvhasználatával foglalkozó előadását váratlanul megszakító, türelmetlen, ingerült hallgatói megszólalást berekesztő elnöki beavatkozására. Meghökkenően figyelemre méltó volt *Gordon Győri János* (ELTE PPK) az Egyesült Államokból importált „ötlete”, amely szerint a tehetséggondozás, támogatás, fejlesztés egyik jól elkülöníthető eleme az önmenedzselés fogásainak megtanítása, elsajátítása már a képzés keretein belül is. *Gurka-Balla Iлона* (Kolosvári Babes-Bólyai Egyetem) nem csupán az ottani Könyvtári Tanszék újraindulásának részleteiről tudósította a hallgatóságot, hanem kife-

jezett meglepetést keltett, amikor a biblioterápia szakszerű művelése mellett tört lándzsát mind a középiskolai irodalomoktatás hatékonyságának növelése érdekében, mind pedig a megfelelő szinten felkészített szakemberek kiképzésében, például az általa is képviselt Könyvtári Tanszék keretein belül.

Konferenciánk domináns témája az átlagon felüli, kiemelkedő tehetségek felismerése, támogatása volt, de már felhívásunkban, majd a konferencia programjában is szubdomináns témaként felbukkant mind a biblioterápiás, mind a cigánygyerekek iskolai előmenetelével foglalkozó előadásokban a tehetség fogalmának ritkábban használt értelmezése. Az átlagos vagy azt el sem érő gyerekek, diákok személyiségének tisztelete, a leginkább fejlesztésre szoruló, netán egy-egy részképesség területén mégis kiemelkedő teljesítményre alkalmas, de összességében szellemi vagy fizikai értelemben hátrányos helyzetű tanulók gondjainak felmutatása. A legkevésbé sem véletlenül került ebben a szekcióban az előadások sorában utolsó helyre *Móré Marianna* (DE Gyermeknevelési és Felnőttképzési Kar) dékánhelyettes asszony mondandója. Referátumában a számok nyelvén tette világossá a helyzet mielőbbi megváltoztatásának szükségességét. Mivel 2000-ig kizárólag Budapesten a Bárczi Gusztáv Gyógypedagógiai Főiskolán folyt hazánkban a gyógypedagógusok képzése. Azóta Kaposváron, Szegeden és Győrben ugyancsak elindult az ilyen irányú szakképzés. Az Észak-Alföldön és Észak-Magyarországon manapság 2757 gyógypedagógus dolgozik, miközben regionális szinten semmiféle biztosíték nincs a megfelelő utánpótlás tudatos felkészítésére, alap és továbbképzésük átgondolt beindítására. Ennek mielőbbi korrekcióját mind a régió demográfiai viszonyainak ismeretében, mind a munkaerő iránti kereslet tekintetbe vételével a lehető leghamarabb el kell végezni – valljuk az előadóval teljes egyetértésben.

Összegzésünk szükségképpen töredékes. A digitalizálással kapcsolatos témakörben voltak előadások, de sajnos azok színvonaláról, tartalmáról nem sikerült elegendő mennyiségű, megbízható információkat szerezni.* Utólag még teszek néhány kísérletet. Halaszthatatlan köte-

lességem viszont a köszönetmondás. Elsőként az NKA nagylelkű támogatását kell kiemelnem, hiszen ennek hiányában semmi nem történhetett volna. Másrészt szinte azonos szavakat kellene használnom, amikor a szekcióvezetést első szóra, önzetlenül vállaló kollégák előtt hajtok fejet. Valamint sokadszor és a lehető legnagyobb nyilvánosság előtt köszönöm meg Móré Marianna pótolhatatlan, állhatatos, leleményes szervező tevékenységét, Pusztai Gabriella támogató, bátorító, összekötő munkáját, P. Stébel Ildikó szüntelen aktivitását, végül *Gombos Péter*nek pályázatot készítő, a pénzügyi adminisztrációt kézben tartó, valamint az érdemi kérdésekben nyújtott segítségéért hosszú éveken át lekötöztette maradok.

Mivégre csaknem egy éven át terveket vitatni, egyeztetni, alkudozni, felkérő leveleket, pályázatokat sokadszor újra írni, szövetségeket keresni, gondolati íveket komponálni, a megfelelő szereplőket csapattá szervezni? Mi lesz ennyi küzdelem, erőfeszítés végeredménye, hozadéka, maradandó írott, íratlan emlékképe? Mozgósítja

a hazai köznevelés és közművelődés hazai véleményformálóit, ha sokkal több figyelmet kérünk, több módszert kínálunk a tehetségek védelmében? Közeledünk-e vagy távolodunk a kívánatosnak tekintett legjobb európai finn, holland, észt példákhoz? (Maradjunk csak a magunk rétvének zöldjénél! PISA 2009 és 2012?)

Forduljunk válaszáért legalább a huszadik századi magyarság legnagyobb gondolkodóihoz! Fülep Lajost, Babits Mihályt, Németh Lászlót, Cs. Szabó Lászlót, Bartók Bélát és Kodály Zoltánt idézve „*komp helyett hiddá kell lenünk!*” –, hogy hangsúlyozhassuk a keleti lélek és a nyugati módszer, a nemzeti hagyomány és az európai minták összeillesztésének kikerülhetetlen szükségességét. De európaiak is csupán akkor lehetünk, ha előbb mélyen felismerjük magyarságunk sajátosságait, elfogadva Kodály véleményét: „*a nemzeti öntudat tudatalatti része, a talán soha egészen nem tudatosítható, de éppen ösztönösségében döntő része anyanyelvi és zenei képzetekkel kapcsolatos.*”***

Beérkezett: 2015. május 13.

Olvasó Bécs

A bécsi könyvtárak 2014-ben több mint 40 ezer új olvasónak örülhettek, köztük 22 400 gyermeknek és fiatalnak.

A gyakran nem-olvasónak tartott, újonnan beiratkozott fiatalok száma az előző évhez képest 16%-kal nőtt.

A bécsi könyvtáraknak a megváltozott média- és olvasási szokásokra adott válaszukkal sikerült megszólítaniuk a tizenéveseknek ezt az állítólag nehéz célcsoportját – nyilatkozta *Christian Oxonits* városi tanácsos. A városiakok tavaly összesen közel hatmillió médiaegységet kölcsönöztek. Töretlen népszerűséget élvez a virtuális könyvtár, ahonnan e-könyvek, digitális folyóiratok és hangoskönyvek egy egér-kattintással kikölcsönözhetőek. 2014-ben 18 ezer olvasó élt ezzel a lehetőséggel, összesen 366 200 letöltést számlálva, ami 30%-kal volt több az előző évinél.

A bécsi könyvtárak egyre jobban bővítik digitális kínálatukat: wifi hálózaton ingyenesen lehet használni az Austria kioskot, az Osztrák Sajtóügynökség digitális újságos standját, ahol osztrák és külföldi újságok, magazinok állnak elektronikusan az olvasók rendelkezésére. A városi könyvtárak olvasói hozzáférhetnek a Library Press Display portálhoz is, amelyben az aktuális kérdésekről való böngészés több mint 1700 külföldi, osztrák és regionális újságban és magazinban lehetséges.

A Library Press Display újságjai 90 országból, 44 nyelven olvashatók. A címek 90 napig állnak rendelkezésre az eredeti formában (reklámokkal, fényképekkel, illusztrációkkal), és a teljes szöveg kereshető. A cikkek meghallgathatók a Windows Media Playerrel is, illetve egy integrált eszköz segítségével különféle nyelvekre is lefordíthatók.

A szolgáltatást érvényes olvasójegy birtokában lehet igénybe venni. (Ford. M.L.)

(Forrás: https://www.bvoe.at/news/buechereien_wien_40000_neue_kundinnen)

* Felvégi Emese és Kathryn M. Matthew a digitális műveltség kérdéseit elemző írását, mely technikai okok miatt kimaradt a konferencia programjából, a folyóirat következő számában olvashatják. N. A.

** MONOSTORI Imre: Könyvtárosként és egyébként. Tatabánya, JAMK, 2010. 290. p.